

BANKI SPÓŁDZIELCZE I ZRZESZAJĄCE I półrocze 2016 r.

Departament Bankowości Spółdzielczej
i Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo-Kredytowych
Warszawa, październik 2016 r.

SYSTEMY OCHRONY INSTYTUCJONALNEJ

Liczba uczestników systemów ochrony ciągle rośnie. Spośród 560 banków spółdzielczych 432 banki na koniec grudnia 2015 r. było uczestnikami IPS (241 ze zrzeczenia BPS, 191 ze zrzeczenia SGB), a 128 pozostawało poza systemami ochrony instytucjonalnej).

Na datę sporządzenia niniejszej analizy, tj. na datę 27.09.2016 r. uczestnikami IPS były 464 spośród 560 działających banków spółdzielczych (267 w Zrzeczeniu BPS i 197 w Zrzeczeniu SGB). Poza IPS funkcjonowało 96 banków spółdzielczych.

Ze względów praktycznych w analizie posłużono się danymi o składzie i liczebności poszczególnych grup banków według stanu na 30 czerwca 2016 r. Wówczas uczestnikami IPS było 456 banków (197 w Zrzeczeniu SGB i 257 w Zrzeczeniu BPS), zaś 104 pozostawały poza IPS.

Banki spółdzielcze uczestniczące w IPS stanowią ponad 80% liczby wszystkich banków spółdzielczych oraz dysponują ponad 70% potencjału ekonomicznego tego sektora.

FUNDUSZ UDZIAŁOWY

W dniu 30 czerwca 2016 r. Prezydent RP podpisał ustawę o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji. Art. 351 ustawy zmienił art. 10c ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających w taki sposób, że katalog przesłanek, na podstawie których zarząd banku spółdzielczego będzie uprawniony do wstrzymania albo ograniczenia zwrotu wpłat na udziały staje się otwarty, co oznacza spełnienie warunków umożliwiających jego notyfikację w Europejskim Urzędzie Nadzoru Bankowego.

Przypomnieć trzeba, że możliwość wstrzymania albo ograniczenia zwrotu wpłat na udziały będzie dotyczyła tylko tych banków spółdzielczych, które dokonają odpowiednich zmian w swoich statutach. Po zatwierdzeniu zmian w statutach, bilansowy fundusz udziałowy opłacony stanie się częścią funduszy podstawowych Tier 1 i nie będzie podlegał amortyzacji.

WYNIK FINANSOWY NETTO

Wynik finansowy netto banków spółdzielczych zmniejszył się w stosunku do I półrocza 2015 r. o 4,7% (do 355,4 mln zł). Stratę netto w łącznej kwocie 13,1 mln zł poniosło 6 banków.

Najsilniej na wzrost wyniku netto oddziaływały wynik odsetkowy i pozaodsetkowy oraz pozostałe przychody i koszty, czyli operacje jednorazowe, zaś saldo rezerw celowych najsilniej oddziaływało na jego zmniejszenie – przyrosło ono o 87,8% w stosunku do I półrocza 2015 r., co było głównym powodem zmniejszenia się wyniku netto.

NALEŻNOŚCI OD SEKTORA NIEFINANSOWEGO

Należności banków spółdzielczych od sektora niefinansowego wzrosły w ciągu I półrocza 2016 r. o 3,4%, do 61,5 mld zł (w całym sektorze bankowym o 3,6%).

Najsilniej rosną należności od osób prywatnych. Jest to zjawisko obserwowane od dłuższego czasu, świadczące o zwiększającym się zainteresowaniu banków spółdzielczych tym rynkiem.

Kredyty mieszkaniowe stanowiły 54,8% kredytów dla osób prywatnych. Ich saldo wynosiło w czerwcu 2016 r. 7,9 mld zł (12,8% kredytów od sektora niefinansowego), z czego zaledwie 12,9 mln zł było denominowanych w walutach obcych, w tym 446,9 tys. zł denominowanych w CHF.

JAKOŚĆ NALEŻNOŚCI

Jakość należności banków spółdzielczych od sektora niefinansowego w I półroczu 2016 r. nie zmieniła się istotnie w stosunku do grudnia 2015 r. – udział należności zagrożonych w należnościach ogółem brutto zwiększył się z 6,8% w grudniu 2015 r. do 7,0% w czerwcu 2016 r.

Relacja odpisów do należności zagrożonych (liczona wg zasad PSR) wzrosła nieznacznie z 28,2% do 28,4%.

DEPOZYTY

Depozyty w bankach spółdzielczych wzrosły w stosunku do grudnia 2015 r. o 6,3%, do 100,0 mld zł (w sektorze bankowym o 4,8%). W trakcie roku poziom depozytów ulegał istotnym wahaniom. Ich zmienność jest w bardzo dużym stopniu zdeterminowana zmianami poziomów depozytów osób prywatnych.

BAZA KAPITAŁOWA

Fundusze własne banków spółdzielczych wzrosły o 4,8% (do 11,0 mld zł) w stosunku do grudnia 2015 r. (w całym sektorze bankowym fundusze własne wzrosły o 6,3%). Wyrażone w euro wzrosły o 0,9% (do 2,5 mld euro).

Łączny współczynnik kapitałowy banków spółdzielczych wyniósł 17,4% (wobec 15,9% w grudniu 2015 r.), zaś współczynnik Tier I wyniósł 15,9%, wobec 14,8% w grudniu 2015 r.

Duży wzrost współczynników kapitałowych spowodowany był głównie zmniejszeniem do 0% wag ryzyka na ekspozycje wewnątrz instytucjonalnych systemów ochrony.

UWAGA!

Niniejsza informacja nie zawiera danych o SBRzR w Wołominie, w stosunku do którego sąd, w dniu 30 grudnia 2015 r., orzekł upadłość. Strata tego banku na koniec 2015 r. (1,628 mld zł) przewyższała ponad 3-krotnie łączny wynik netto pozostałych banków spółdzielczych, co oznacza, że uwzględnienie danych o tym banku spowodowałoby poważne wypaczenie obrazu całego sektora.

Najważniejsze spostrzeżenia i wnioski – banki zrzeszające

Banki zrzeszające osiągnęły na koniec I półrocza 2016 r. zysk netto w kwocie 153,4 mln zł, przy czym w I półroczu 2015 r. ich zysk netto wyniósł 3,5 mln zł.

WYNIK FINANSOWY NETTO

Podstawową przyczyną tak dużego wzrostu było otrzymanie przez obydwa banki ekwiwalentu finansowego wynikającego z posiadanego udziału w Visa Europe w łącznej kwocie 200,1 mln zł brutto, zaś netto 162,6 mln zł, który został wypłacony członkom tej organizacji w związku z przejściem Visa Europe przez Visa Inc.

Należności banków zrzeszających od sektora niefinansowego zmniejszyły się w stosunku do grudnia 2015 r. o 2,1%, do 11,5 mld zł.

JAKOŚĆ NALEŻNOŚCI

Należności banków zrzeszających od sektora niefinansowego odznaczają się dużo gorszą jakością niż banków spółdzielczych. Udział należności ze stwierdzoną utratą wartości w należnościach ogółem zwiększył się z 24,4% w grudniu 2015 r. do 25,4% w czerwcu 2016 r.

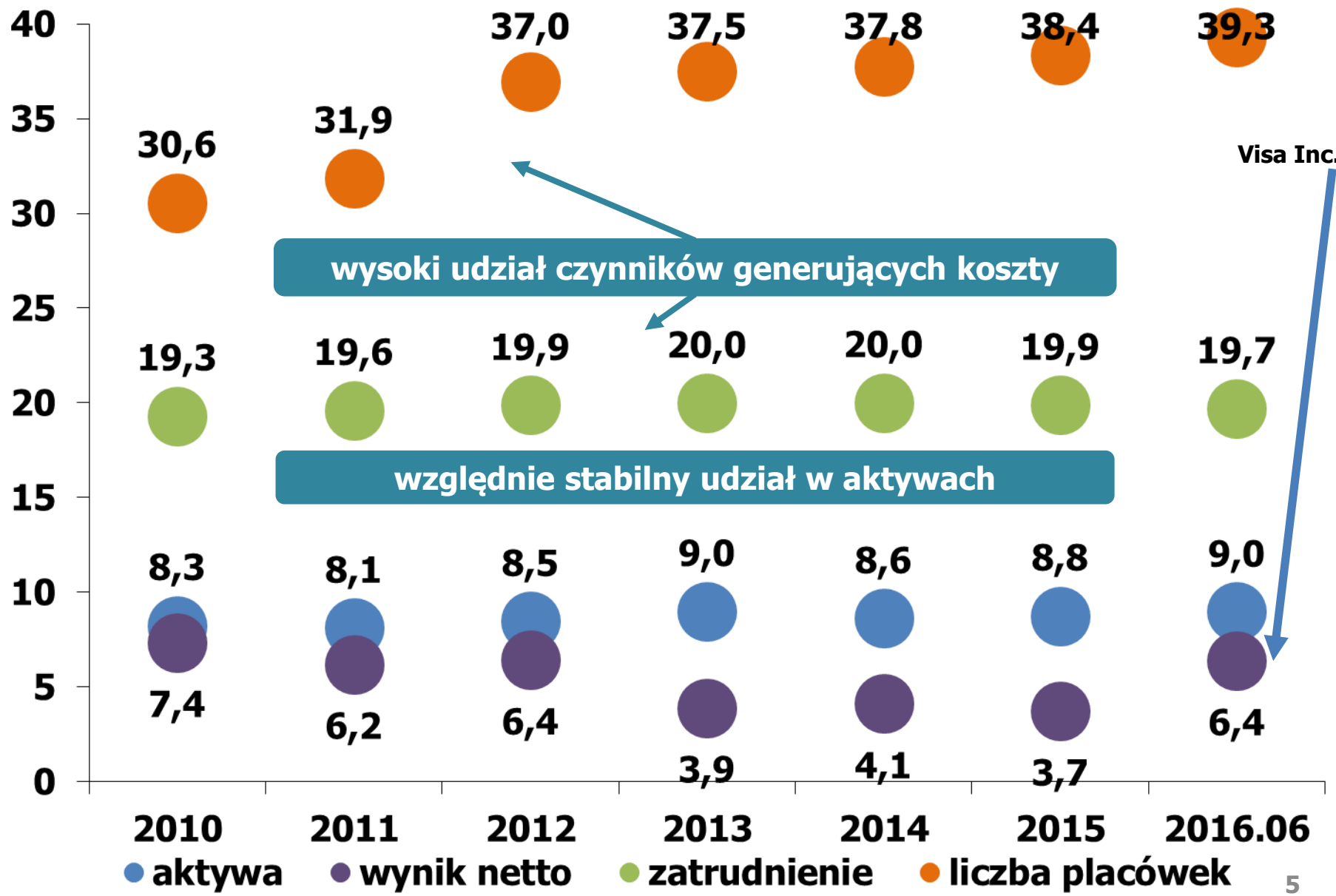
Poziom wyrezerwowania należności ze stwierdzoną utratą wartości był zbliżony do średniego poziomu w bankach spółdzielczych i wynosił 30,6%, przy czym różnice pomiędzy obydwooma bankami były niewielkie.

BAZA KAPITAŁOWA

Fundusze własne banków zrzeszających w czerwcu 2016 r. były wyższe o 8,1% niż w grudniu 2015r. i wyniosły 1,7 mld zł. Wyrażone w euro wzrosły o 4,1%, do 378,9 mln euro. Kapitał Tier I stanowił 67,1% funduszy własnych (69,2% w grudniu 2015 r.).

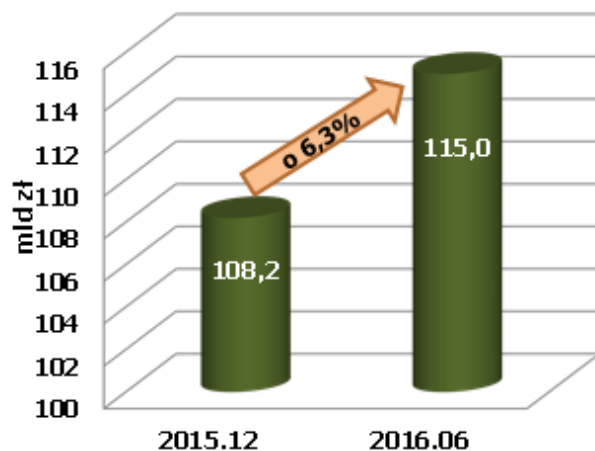
Podstawowe informacje: udział banków spółdzielczych i zrzeszających w rynku bankowym (%)

Od początku 2012 r. PKO BP SA nie sprawozdaje danych o liczbie agencji. Wcześniejsze dane uwzględniają ich liczbę.

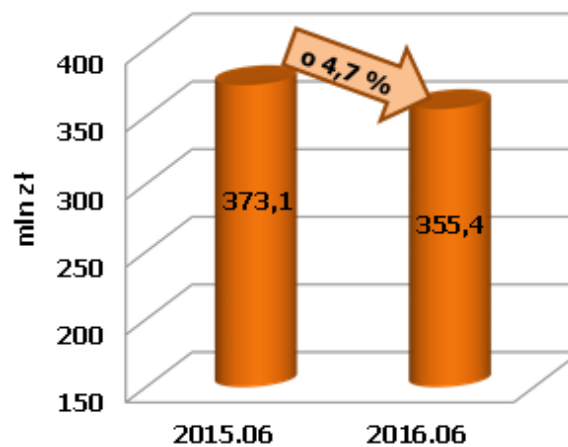

Zmiany wybranych wskaźników

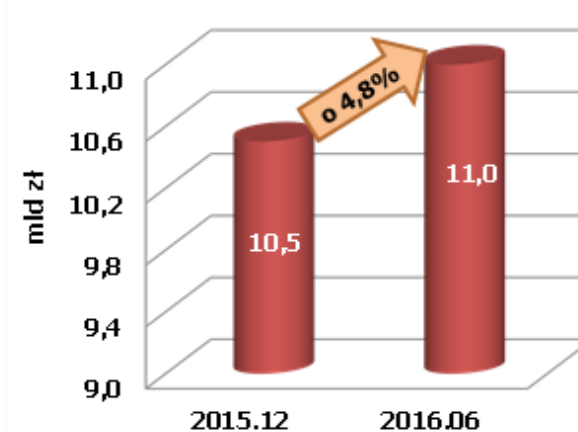
Aktywa

Wynik netto

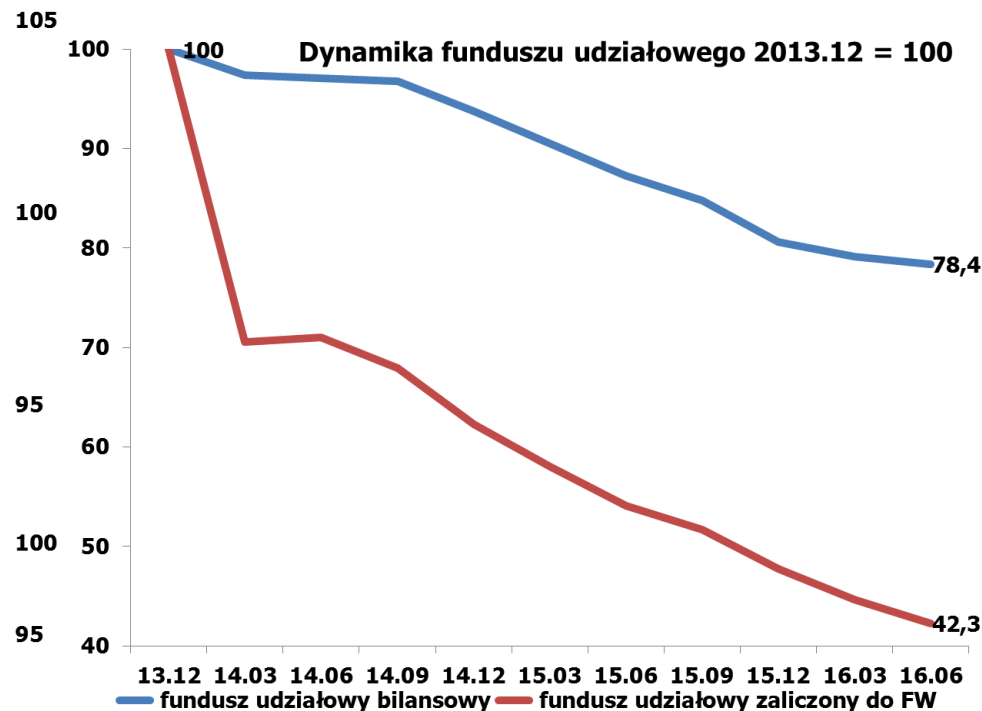
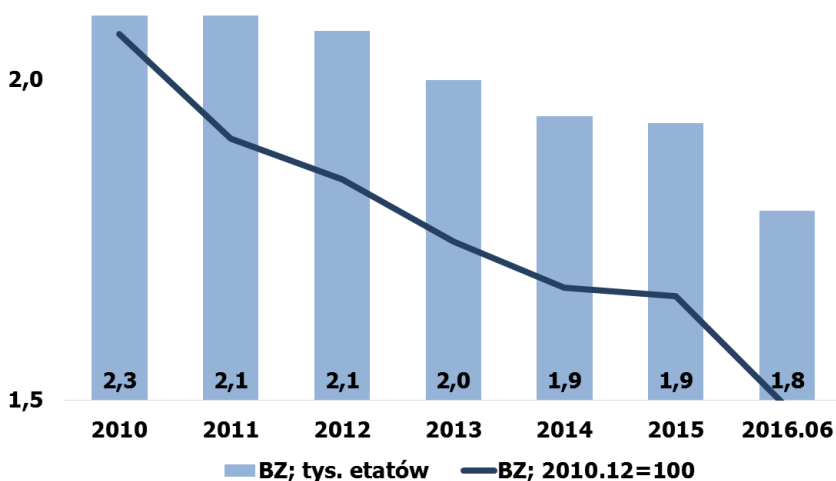
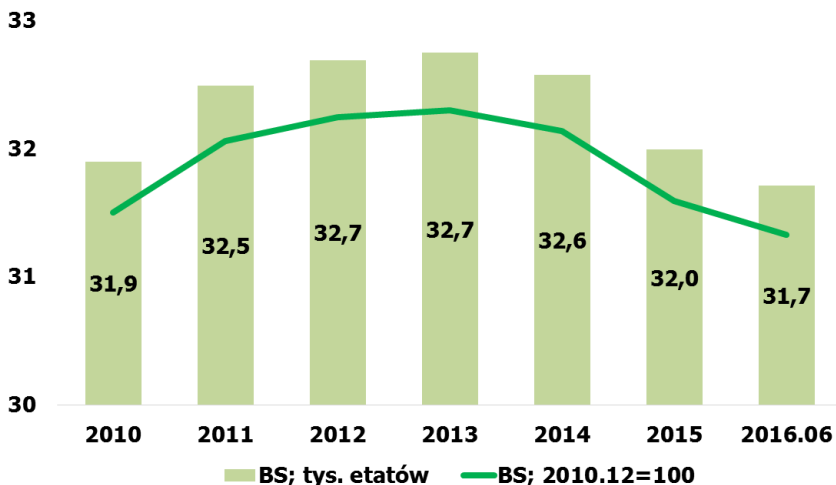

Fundusze własne

	ROA (%)	ROE (%)	C/I (%)	aktywa / zatrudnienie (tys. zł)	wynik finansowy netto / zatrudnienie (tys. zł)	koszty pracy / zatrudnienie (tys. zł)	Współczynnik kapitałowy (%)	Współczynnik Tier I (%)	udział należności zagrożonych w należnościach od sektora finansowego (%)	poziom wyrezzerwowania należności z utratą wartości od sektora niefinansowego (%)	relacja kredyty / depozyty - sekt. niefinans. (%)
2015	0,4	4,2	76,5	3382,1	13,9	62,3	15,9	14,8	6,8	29,9	68,4
2016.06	0,6	6,5	70,3	3625,7	22,4	61,8	17,4	16,2	7,0	30,0	67,9

Podstawowe informacje: zatrudnienie w bankach spółdzielczych i zrzeszających, udziałowcy i fundusz udziałowy

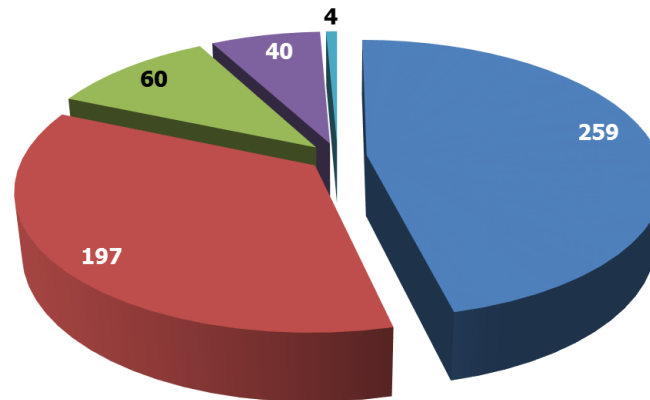
W czerwcu 2016 r. liczba udziałowców banków wyniosła 989 266 osób, w tym 985 948 to osoby fizyczne. Od momentu pierwszego badania ankietowego, tj. od marca 2012 r., zmalała o 78 936 osób, w tym o 78 224 osób fizycznych.

W dniu 30 czerwca 2016 r. Prezydent RP podpisał ustawę o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji. Art. 351 ustawy zmienił art. 10c ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających w taki sposób, że katalog przesłanek, na podstawie których zarząd banku spółdzielczego będzie uprawniony do wstrzymania albo ograniczenia zwrotu wpłat na udziały staje się otwarty, co oznacza spełnienie warunków umożliwiających jego notyfikację w Europejskim Urzędzie Nadzoru Bankowego.

Przypomnieć trzeba, że możliwość wstrzymania albo ograniczenia zwrotu wpłat na udziały będzie dotyczyła tylko tych banków spółdzielczych, które dokonają odpowiednich zmian w swoich statutach. Po zatwierdzeniu zmian w statutach, bilansowy fundusz udziałowy opłacony stanie się częścią funduszy podstawowych Tier 1 i nie będzie podlegał amortyzacji.

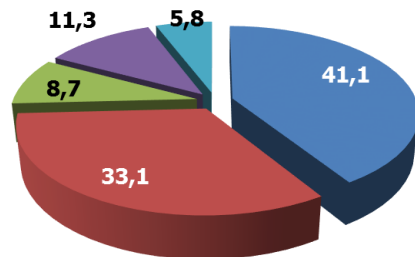
Banki spółdzielcze w systemach ochrony instytucjonalnej i pozostałe

Liczba banków wg grup – stan na koniec czerwca 2016

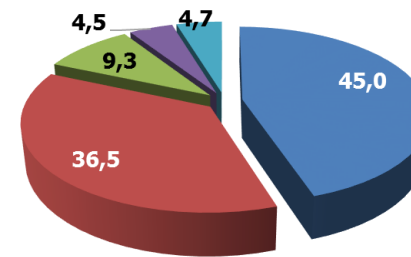
■ IPS BPS ■ IPS SGB ■ Zrzesz. zint. ■ Niezdecydowane ■ Samodzielne

Udział w aktywach (%)

■ IPS BPS ■ IPS SGB ■ Zrzesz. zintegr. ■ Niezdecydowane ■ Samodzielne

Udział w wyniku finansowym netto (%)

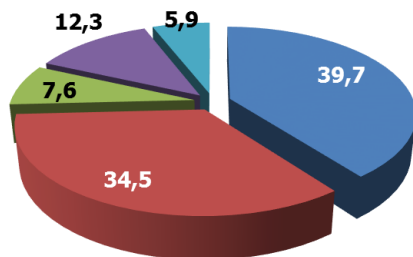

■ IPS BPS ■ IPS SGB ■ Zrzesz. zintegr. ■ Niezdecydowane ■ Samodzielne

Banki spółdzielcze uczestniczące w IPS stanowią ponad 80% liczby wszystkich banków spółdzielczych oraz dysponują ponad 70% potencjału ekonomicznego tego sektora.

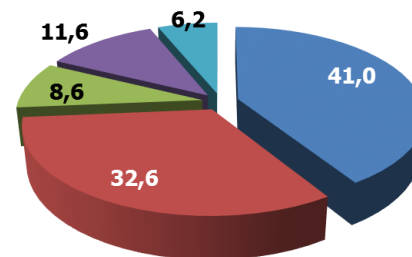

Udział w należnościach od sektora
niefinansowego (%)

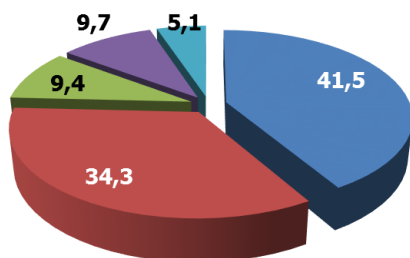
■ IPS BPS   ■ IPS SGB   ■ Zrzesz. zinteg.
■ Niezdecydowane   ■ Samodzielne

Udział w depozytach sektora niefinansowego
(%)

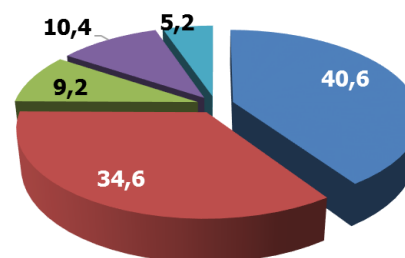
■ IPS BPS   ■ IPS SGB   ■ Zrzesz. zinteg.
■ Niezdecydowane   ■ Samodzielne

Udział w funduszach własnych (%)

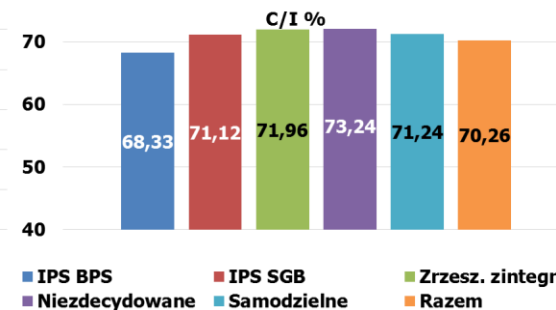
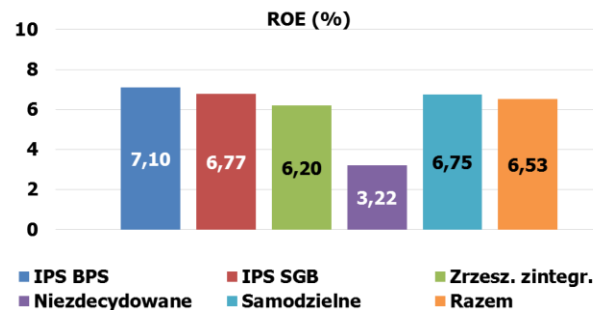
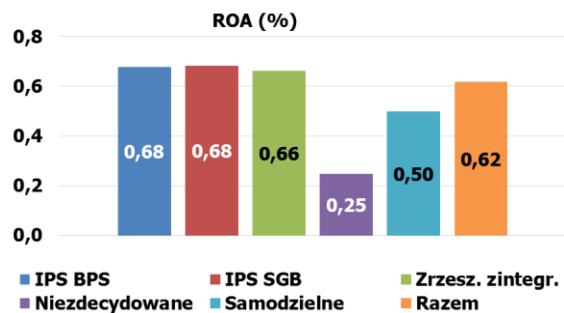
■ IPS BPS   ■ IPS SGB   ■ Zrzesz. zinteg.
■ Niezdecydowane   ■ Samodzielne

Udział w zatrudnieniu (%)

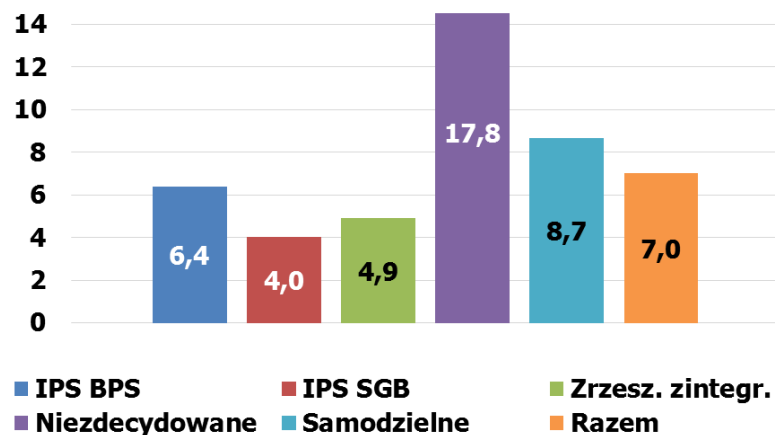

■ IPS BPS   ■ IPS SGB   ■ Zrzesz. zinteg.
■ Niezdecydowane   ■ Samodzielne

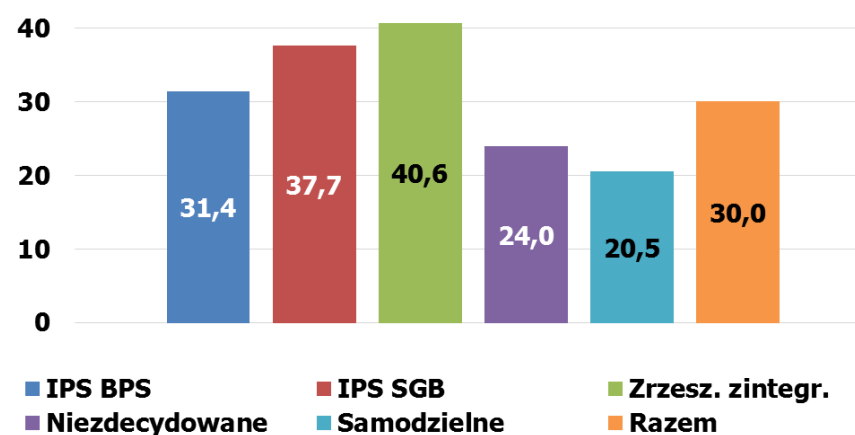
Banki spółdzielcze w systemach ochrony instytucjonalnej i pozostałe - cd

Udział należności zagrożonych w należnościach od sektora niefinansowego (%)

Wyzerwowanie należności z utratą wartości od sektora niefinansowego (%)

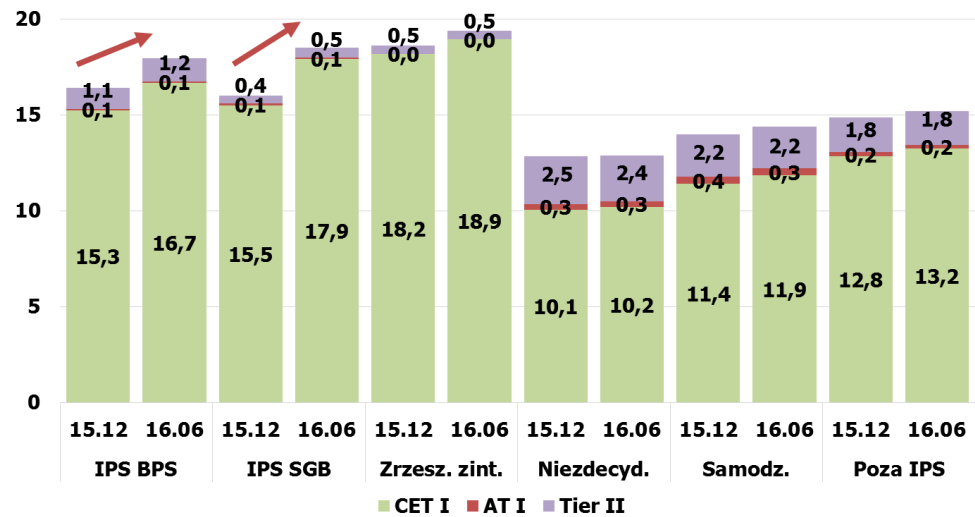

Adekwatność kapitałowa

Współczynniki kapitałowe banków spółdzielczych i zrzeszających (%)

Dekompozycja współczynników kapitałowych banków spółdzielczych (%)

Fundusze własne wyższe niż równowartość 5 mln euro posiadało 137 banków wobec 135 w grudniu 2015 r.

Fundusze własne banków spółdzielczych wzrosły o 4,8% (do 11,0 mld zł) w stosunku do grudnia 2015 r. (w całym sektorze bankowym fundusze własne wzrosły o 6,3%). Wyrażone w euro wzrosły o 0,9% (do 2,5 mld euro).

Łączny współczynnik kapitałowy banków spółdzielczych wyniósł 17,4% (wobec 15,9% w grudniu 2015 r.), zaś współczynnik Tier I wyniósł 15,9%, wobec 14,8% w grudniu 2015 r.

Duży wzrost współczynników kapitałowych spowodowany był głównie zmniejszeniem do 0% wag ryzyka na ekspozycje wewnątrz instytucjonalnych systemów ochrony.

Zmiany bilansu banków spółdzielczych

Suma bilansowa banków spółdzielczych wzrosła w stosunku do grudnia 2015 r. o 6,3% (o 6,8 mld zł), do 115,0 mld zł (suma bilansowa całego sektora bankowego wzrosła o 4,0%).

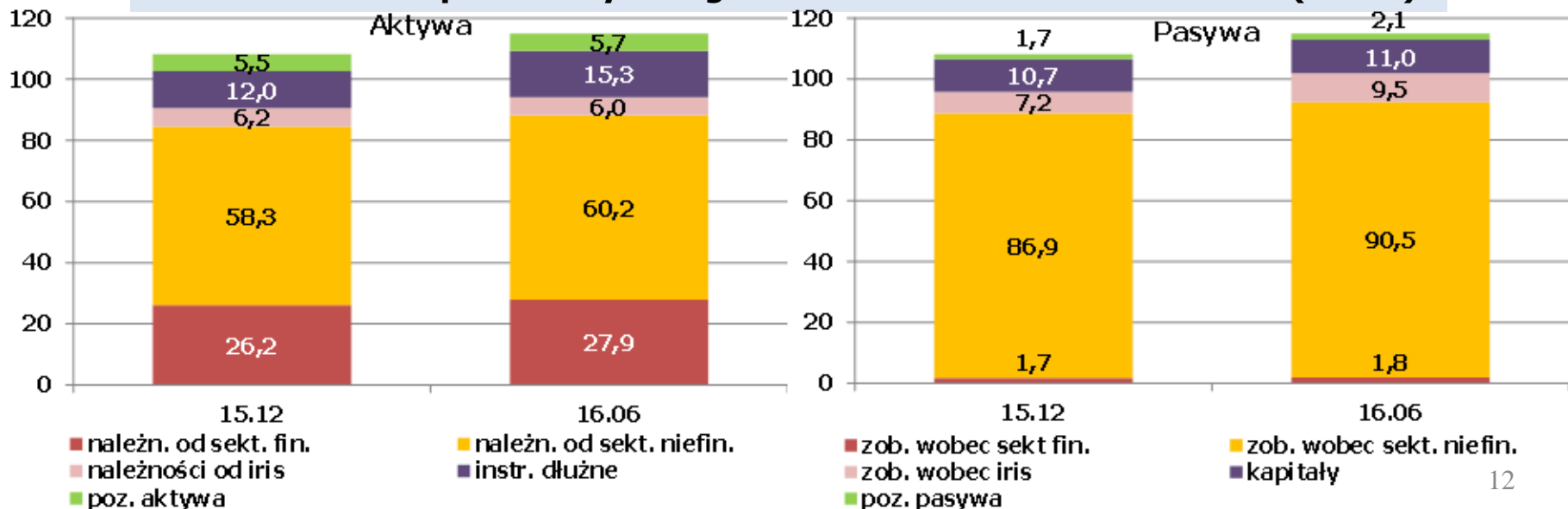
Podstawowymi zmianami po stronie pasywów były:

- wzrost zobowiązań wobec sektora niefinansowego o 3,6 mld zł;
- wzrost zobowiązań wobec sektora rządowego i samorządowego o 2,3 mld zł;
- wzrost pozostałych pasywów o 0,5 mld zł;
- wzrost kapitałów o 0,3 mld zł;
- wzrost zobowiązań wobec sektora finansowego o 0,1 mld zł.

Zmiany w pasywach związane były z następującymi zmianami po stronie aktywów:

- przyrostem instrumentów dłużnych i kapitałowych o 3,2 mld zł, (bony pieniężne NBP wzrost o 3,1 mld zł, obligacje SP o 0,1 mld zł);
- przyrostem należności od sektora niefinansowego o 1,9 mld zł;
- przyrostem należności od sektora finansowego o 1,7 mld zł;
- wzrostem pozostałych aktywów o 0,1 mld zł.
- zmniejszeniem należności od sektora rządowego i samorządowego o 0,2 mld zł.

Bilanse banków spółdzielczych w grudniu 2015 r. i w czerwcu 2016 r. (mld zł)

Zmiany bilansu banków zrzeszających

Suma bilansowa banków zrzeszających wzrosła o 6,7% (o 2,1 mld zł, do 33,7 mld zł) w stosunku do grudnia 2015 r.

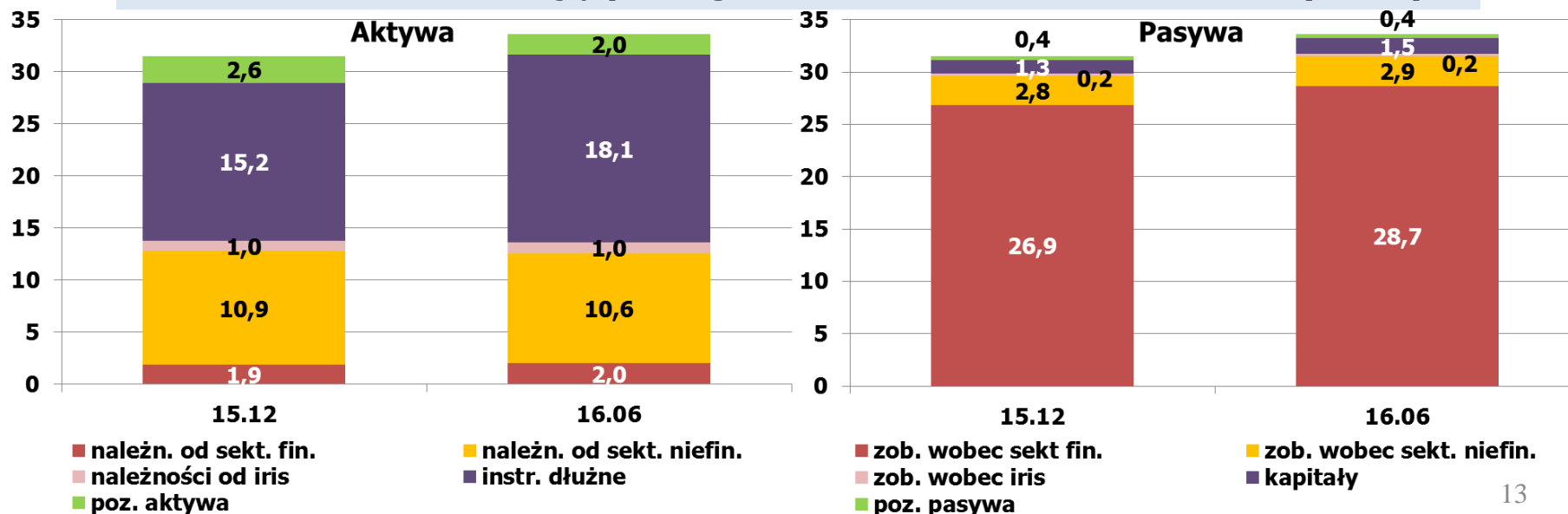
Podstawowe zmiany po stronie pasywów były następujące:

- wzrost zobowiązań wobec sektora finansowego o 1,8 mld zł;
- wzrost zobowiązań wobec sektora niefinansowego o 0,1 mld zł;
- wzrost kapitałów (bez akcyjnego) o 0,1 mld zł;
- wzrost pozostałych pasywów o 0,1 mld zł.

Po stronie aktywów:

- wzrost instrumentów dłużnych o 2,9 mld zł (w tym instrumenty NBP o 1,3 mld zł i SP o 1,4 mld zł);
- wzrost należności od sektora finansowego o 0,1 mld zł;
- zmniejszenie należności od sektora niefinansowego o 0,3 mld zł;
- zmniejszenie pozostałych aktywów (głównie kasa oraz operacje z NBP) o 0,6 mld zł.

Bilanse banków zrzeszających w grudniu 2015 r. i w czerwcu 2016 r. (mld zł)

Należności banków spółdzielczych i zrzeszających

Banki spółdzielcze – struktura i dynamika kredytów i innych należności brutto ogółem oraz udział należności zagrożonych brutto

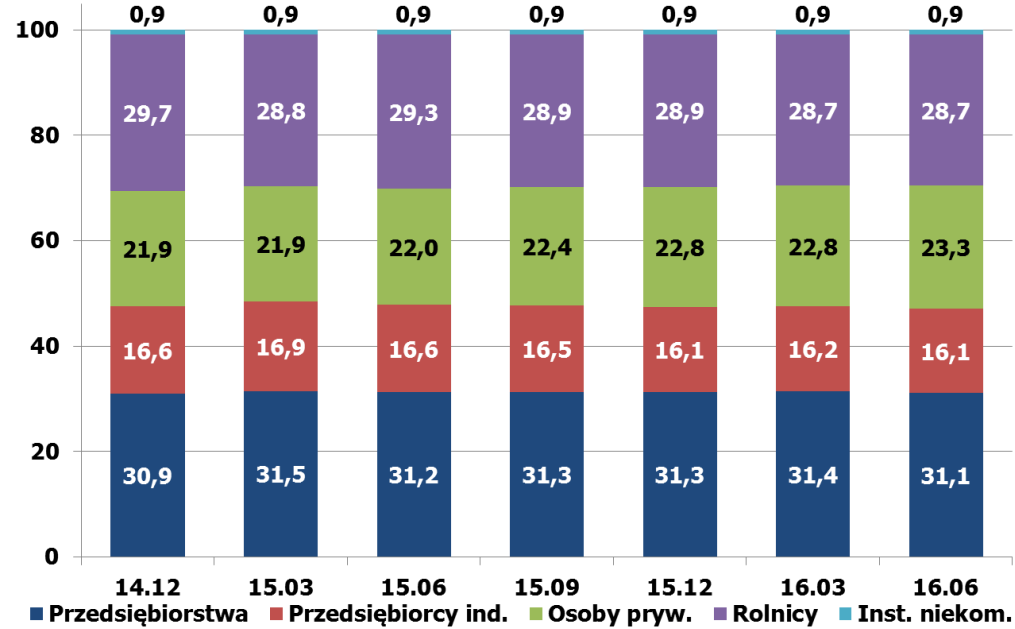
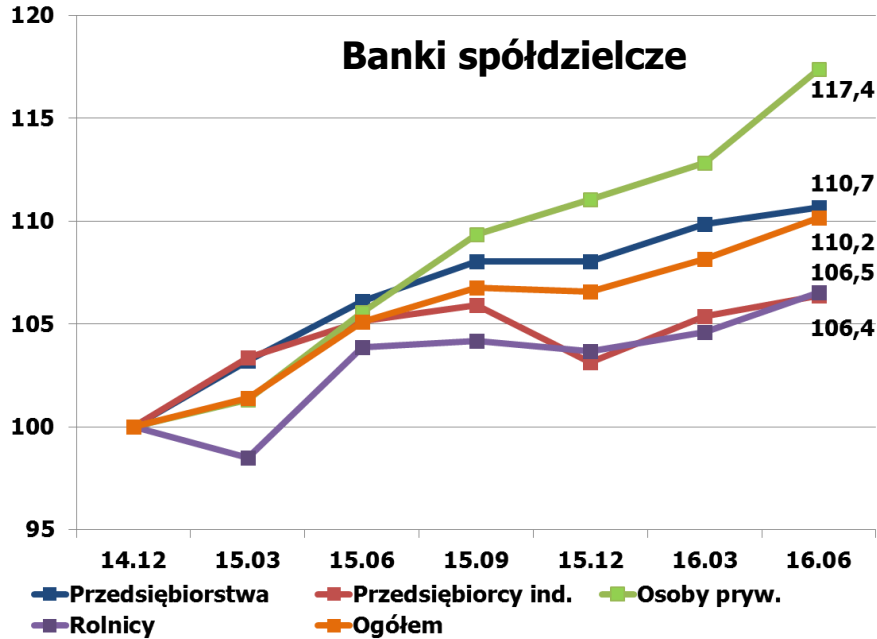
	Kredyty i inne należności (mld zł)		Struktura i dynamika należności brutto (%)			Należności zagrożone brutto (%)				
						udział należności zagrożonych		struktura należności zagrożonych		dynamika 15.12=100
	15.12	16.06	15.12	16.06	dynamika 15.12=100	15.12	16.06	15.12	16.06	
monetarne instytucje fin.	25,8	27,4	28,1	28,8	106,2	0,0	0,0	0,0	0,0	X
pozostałe instytucje fin.	0,3	0,4	0,4	0,5	138,7	13,7	10,7	1,1	1,1	108,3
sektor niefinansowy	59,5	61,5	64,8	64,5	103,4	6,8	7,0	98,8	98,7	106,1
sektor samorządowy	6,2	5,9	6,7	6,2	96,3	0,1	0,2	0,1	0,2	171,9
sektor rządowy i FUS	0,0	0,0	0,0	0,0	135,1	0,0	0,0	0,0	0,0	X
Razem	91,8	95,3	100,0	100,0	103,8	4,5	4,6	100,0	100,0	106,2

Banki zrzeszające – struktura i dynamika kredytów i innych należności brutto ogółem oraz udział należności zagrożonych brutto

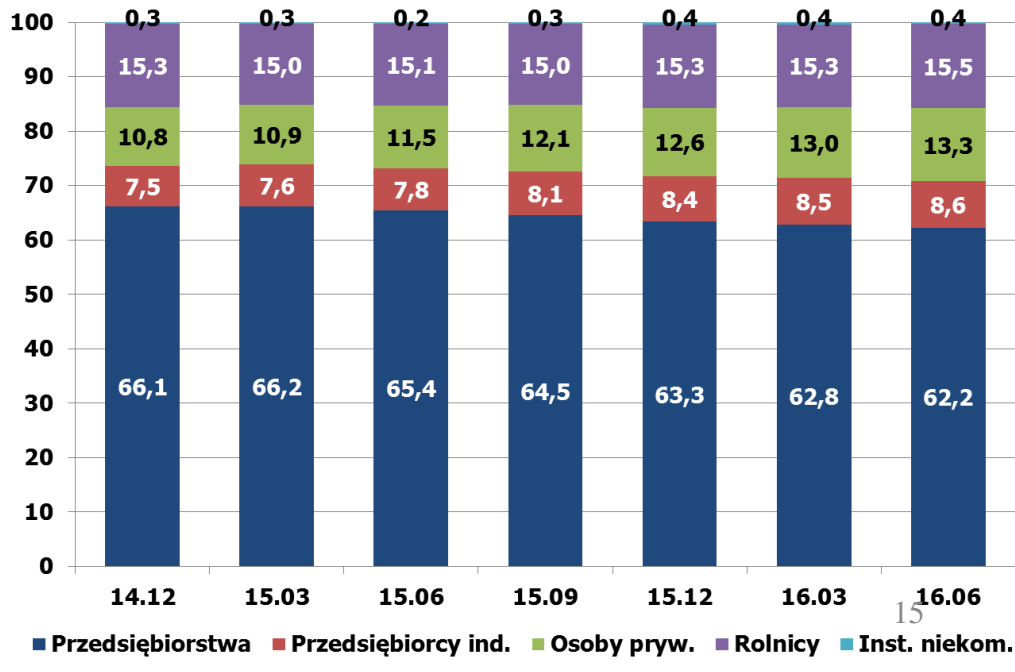
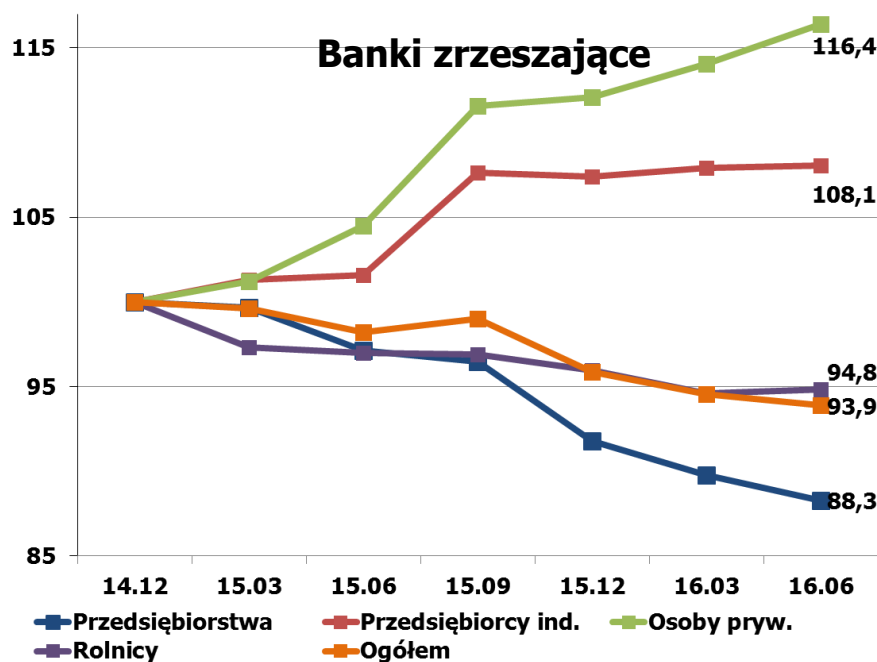
	Kredyty i inne należności (mld zł)		Struktura i dynamika należności brutto (%)			Należności zagrożone brutto (%)				
						udział należności zagrożonych		struktura należności zagrożonych		dynamika 15.12=100
	15.12	16.06	15.12	16.06	dynamika 15.12=100	15.12	16.06	15.12	16.06	
monetarne instytucje fin.	1,6	1,6	10,7	10,6	97,1	0,2	0,2	0,1	0,1	99,9
pozostałe instytucje fin.	0,4	0,5	2,7	3,6	129,1	4,3	3,4	0,6	0,6	102,3
sektor niefinansowy	11,7	11,5	78,4	77,7	97,9	24,4	25,4	98,7	98,7	101,8
sektor samorządowy	1,2	1,2	8,1	8,1	99,2	1,4	1,3	0,6	0,5	90,6
sektor rządowy i FUS	0,0	0,0	0,1	0,1	93,1	0,0	0,0	0,0	0,0	x
Razem	15,0	14,8	100,0	100,0	98,8	19,4	20,0	100,0	100,0	101,7

Dynamika (2014.12 = 100) oraz struktura należności od podmiotów sektora niefinansowego (%)

Banki spółdzielcze

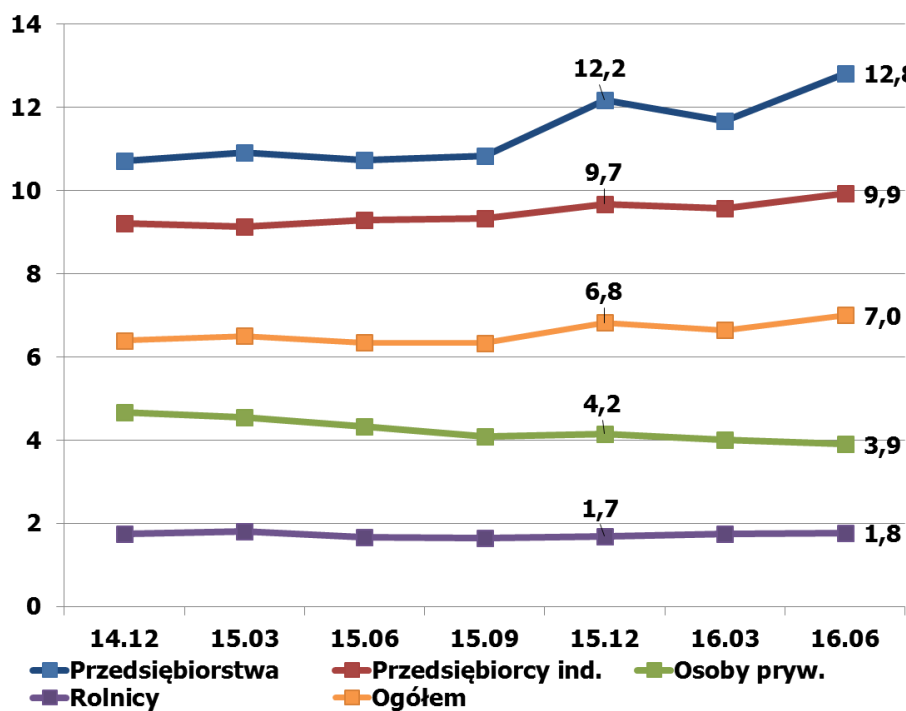

Banki zrzeszające

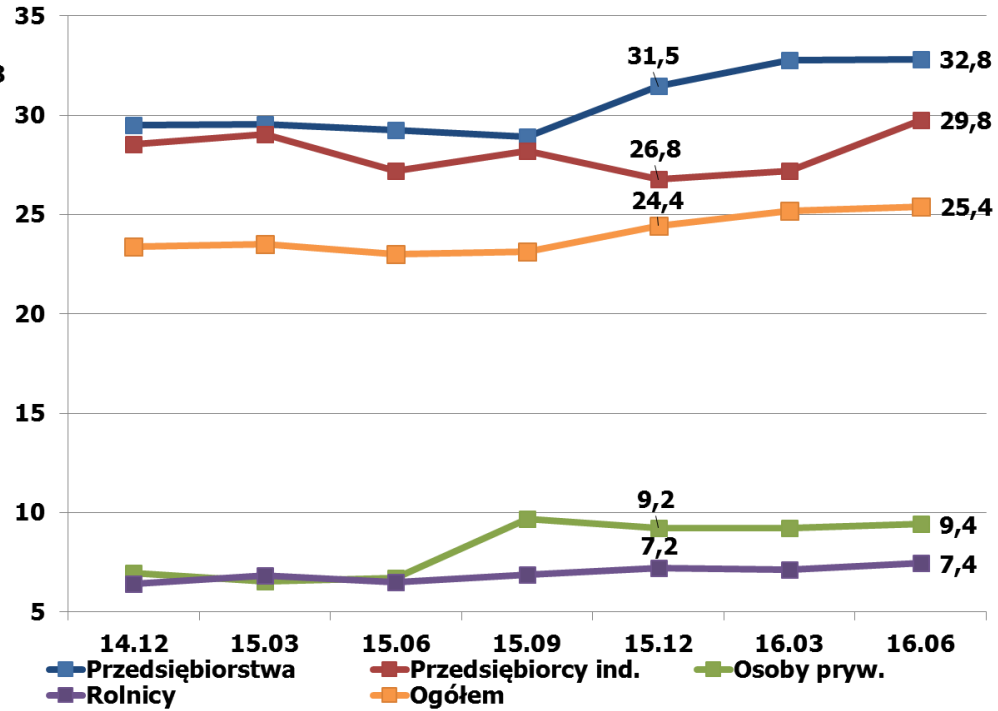

Należności z utratą wartości banków spółdzielczych i zrzeszających od sektora niefinansowego

Banki spółdzielcze

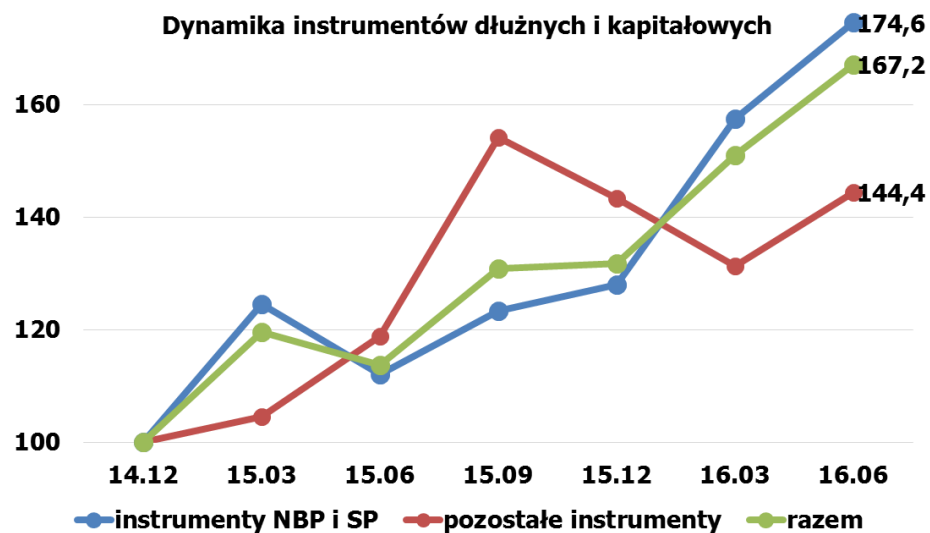
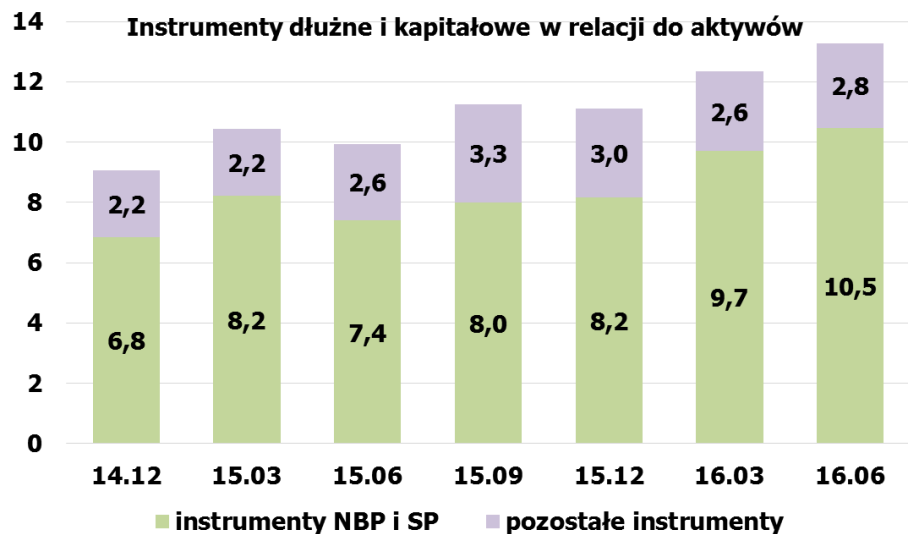
Banki zrzeszające

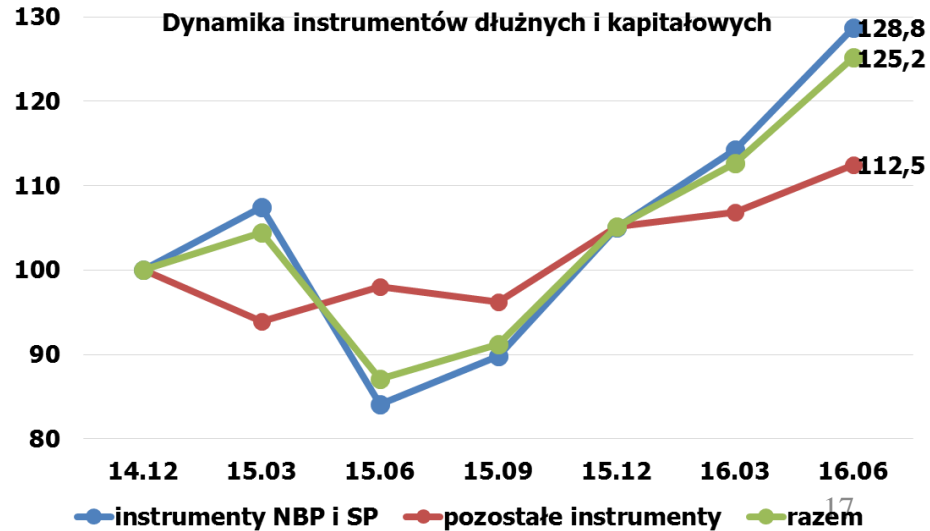
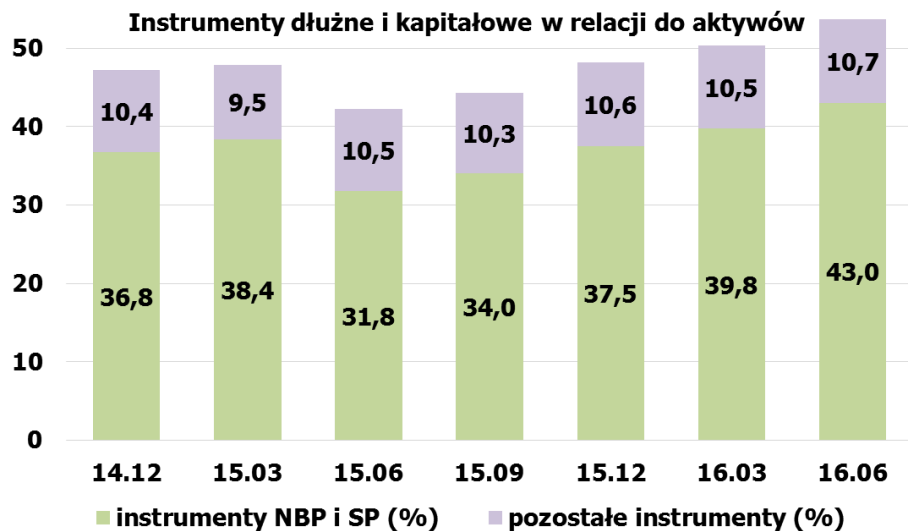

Instrumenty dłużne banków spółdzielczych i zrzeszających

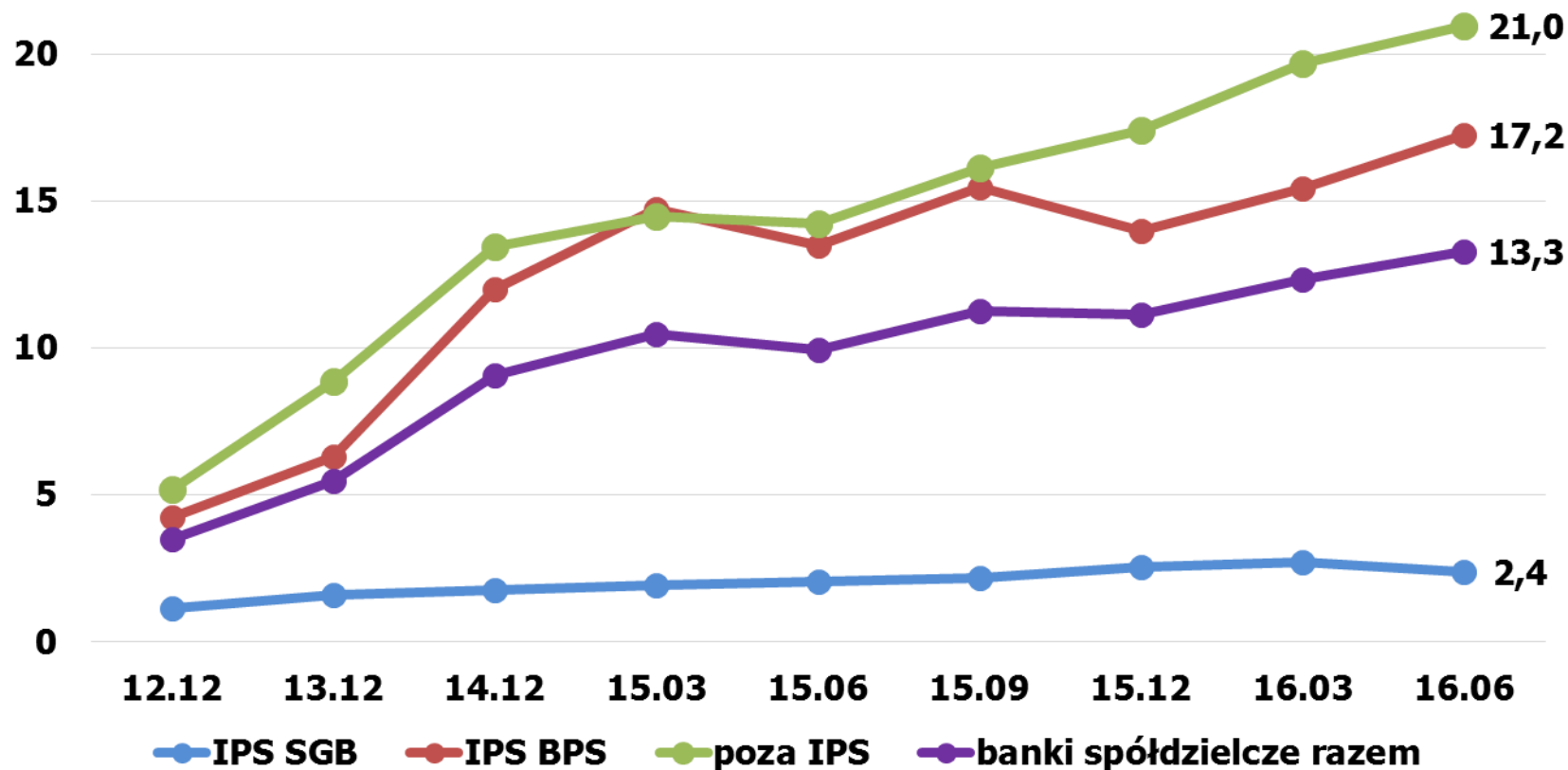
Banki spółdzielcze – dynamika (2014.12 = 100) oraz udział w aktywach instrumentów dłużnych i kapitałowych (%)

Banki zrzeszające – dynamika (2014.12 = 100) oraz udział w aktywach instrumentów dłużnych i kapitałowych (%)

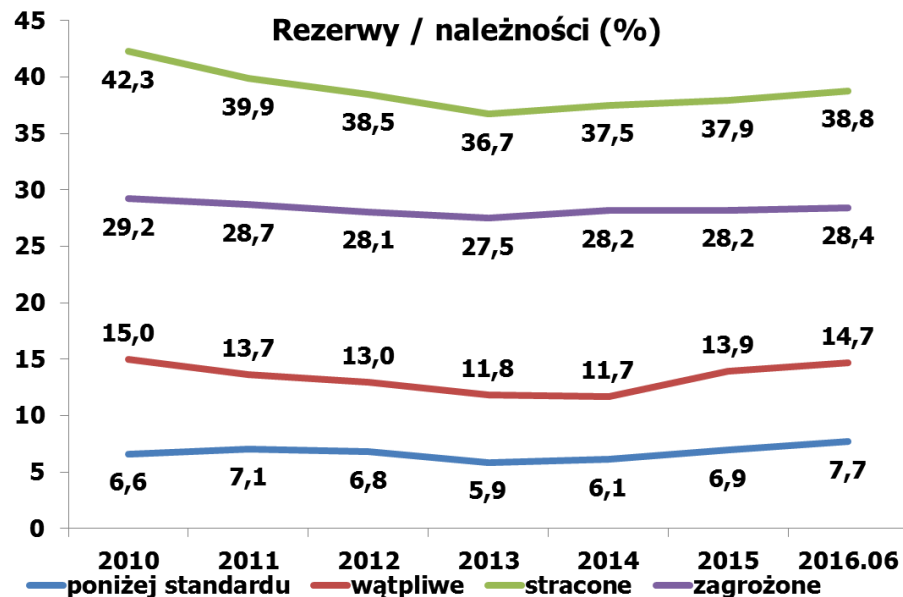
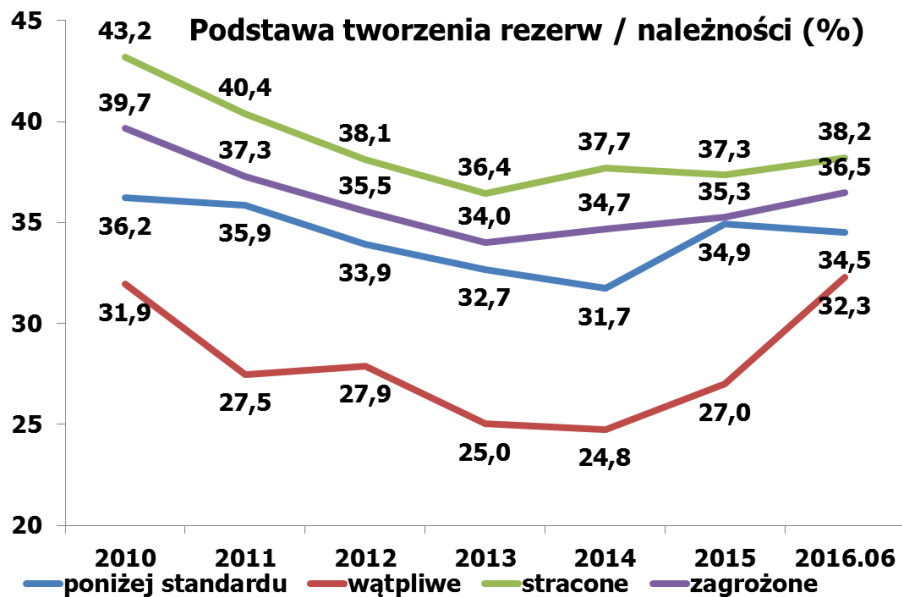

Instrumenty dłużne banków spółdzielczych w relacji do aktywów (%)

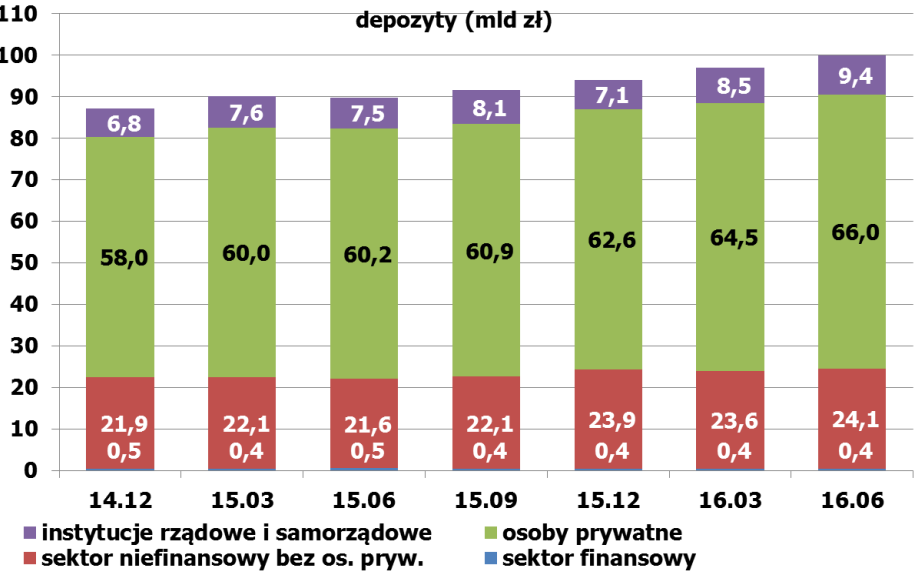
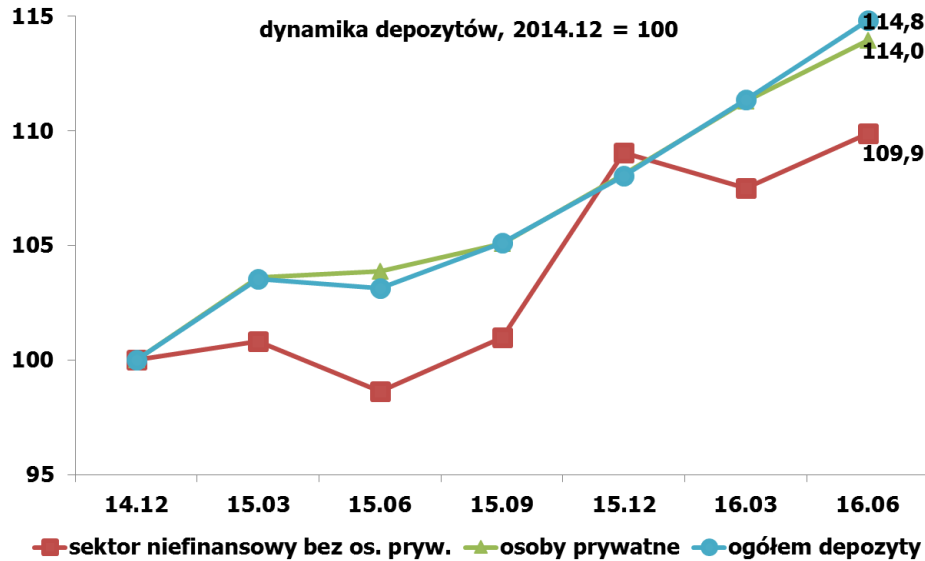
Poziom rezerw celowych banków spółdzielczych

Banki spółdzielcze – relacje podstawy tworzenia rezerw celowych oraz rezerw celowych do należności wg kategorii ryzyka (%)

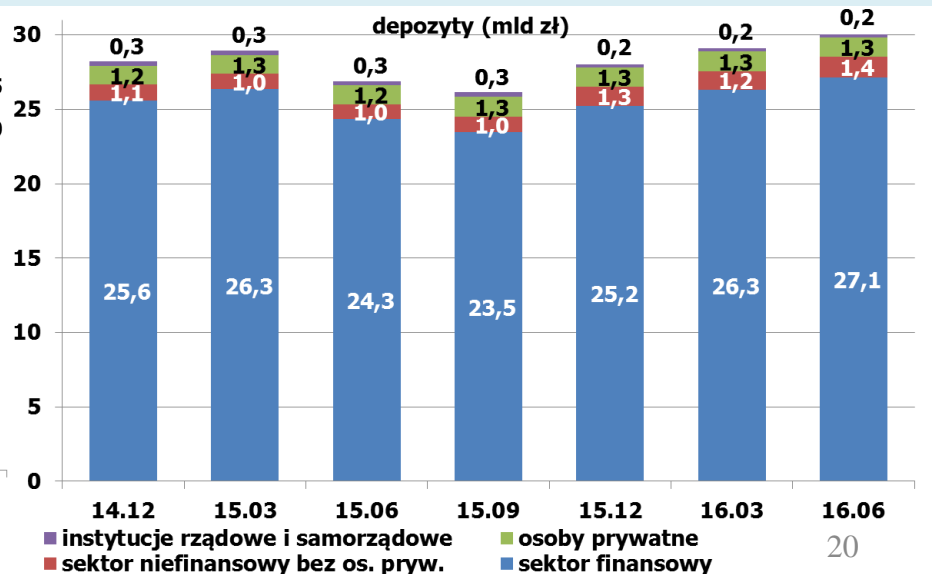
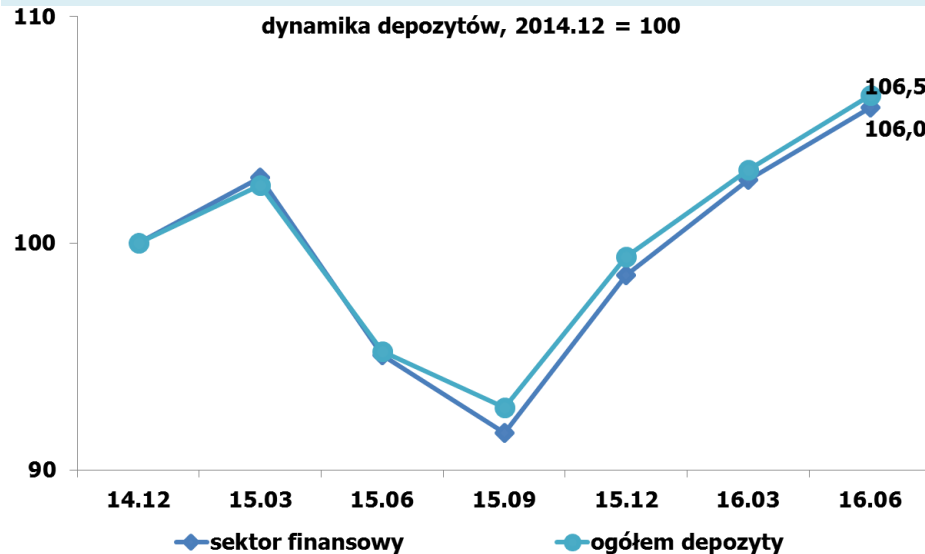

Depozyty banków spółdzielczych i zrzeszających

Banki spółdzielcze – depozyty (mld zł) oraz ich dynamika 2014.12 = 100

Banki zrzeszające – depozyty (mld zł) oraz ich dynamika 2014.12 = 100

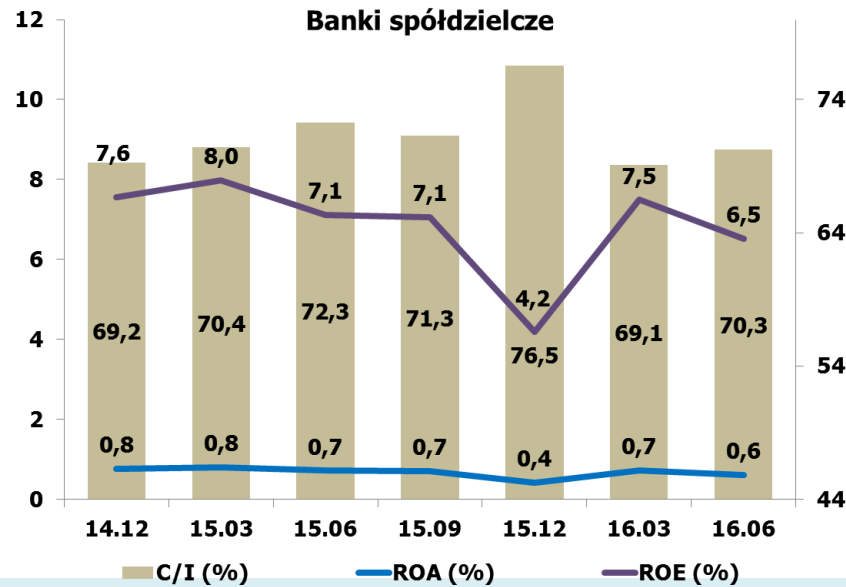
Wyniki finansowe banków spółdzielczych

Banki spółdzielcze – rozliczenie zmian głównych składników rachunku wyników oraz wyniku odsetkowego w ciągu w okresie I półrocze 2015 r. – I półrocze 2016 r.

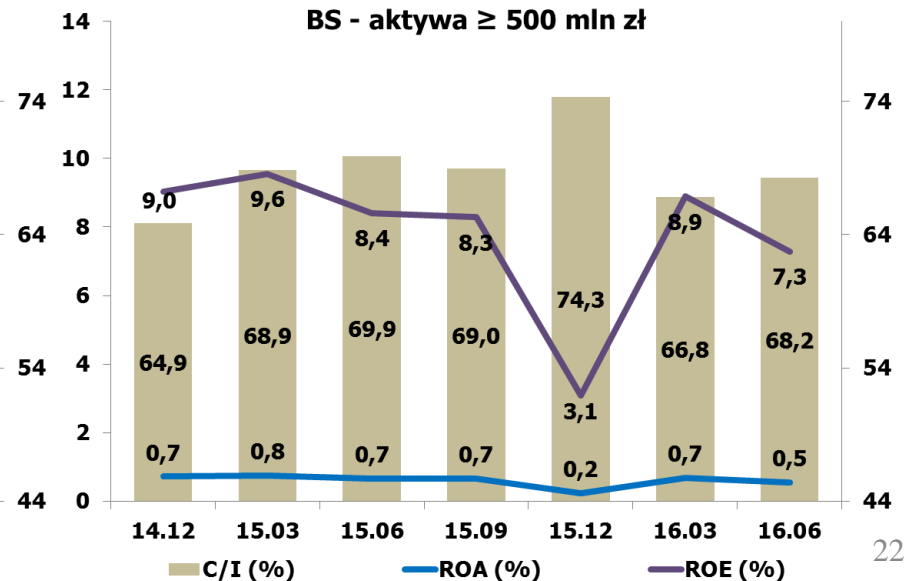
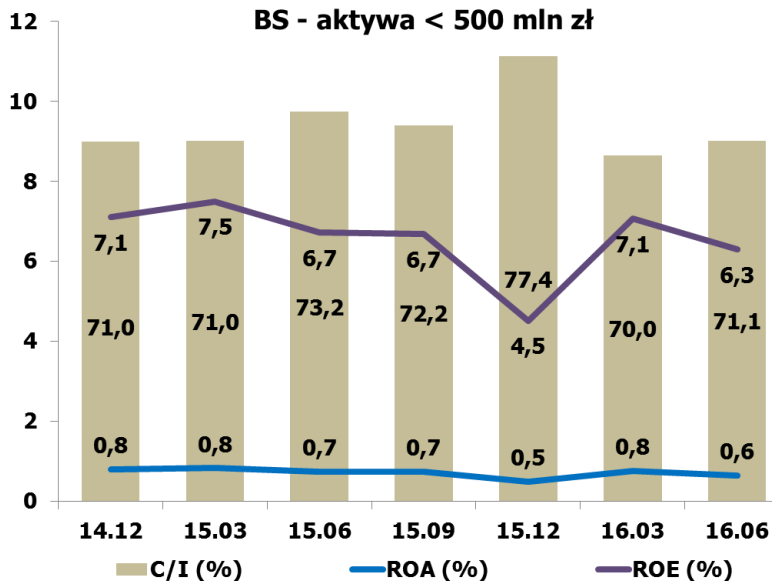
Wynik finansowy netto w I półroczu 2015 r. - BS: 373,1 mln zł		Wynik odsetkowy w I półroczu 2015 r. - BS: 1 542,9 mln zł	
42,7	Wynik odsetkowy	67,5	osoby prywatne
15,2	Pozostałe przychody i koszty	19,4	rolnicy indywidualni
8,4	Pozostały wynik pozaodsetkowy	1,5	instytucje rządowe - instrumenty dłużne
1,1	Wynik z opłat i prowizji	1,2	banki centralne - instrumenty dłużne
0,0	Wynik działalności nieoperacyjnej oraz zaniechanej	0,9	instytucje niekomercyjne
		0,7	pozostały wynik od instytucji finansowych
			42,7 mln zł
-0,8	Saldo rezerw	-6,0	przedsiębiorstwa
-4,7	Koszty operacyjne	-6,6	samorządy
-10,9	Podatek dochodowy	-9,0	banki
-68,5	Saldo rezerw celowych	-11,3	instytucje rządowe - pozostałe
		-15,6	przedsiębiorcy indywidualni
			42,7 mln zł
Wynik finansowy netto w I półroczu 2016 r. - BS: 355,4 mln zł		Wynik odsetkowy w I półroczu 2016 r. - BS: 1 585,6 mln zł	

Efektywność banków spółdzielczych

ROA, ROE oraz C/I banków spółdzielczych

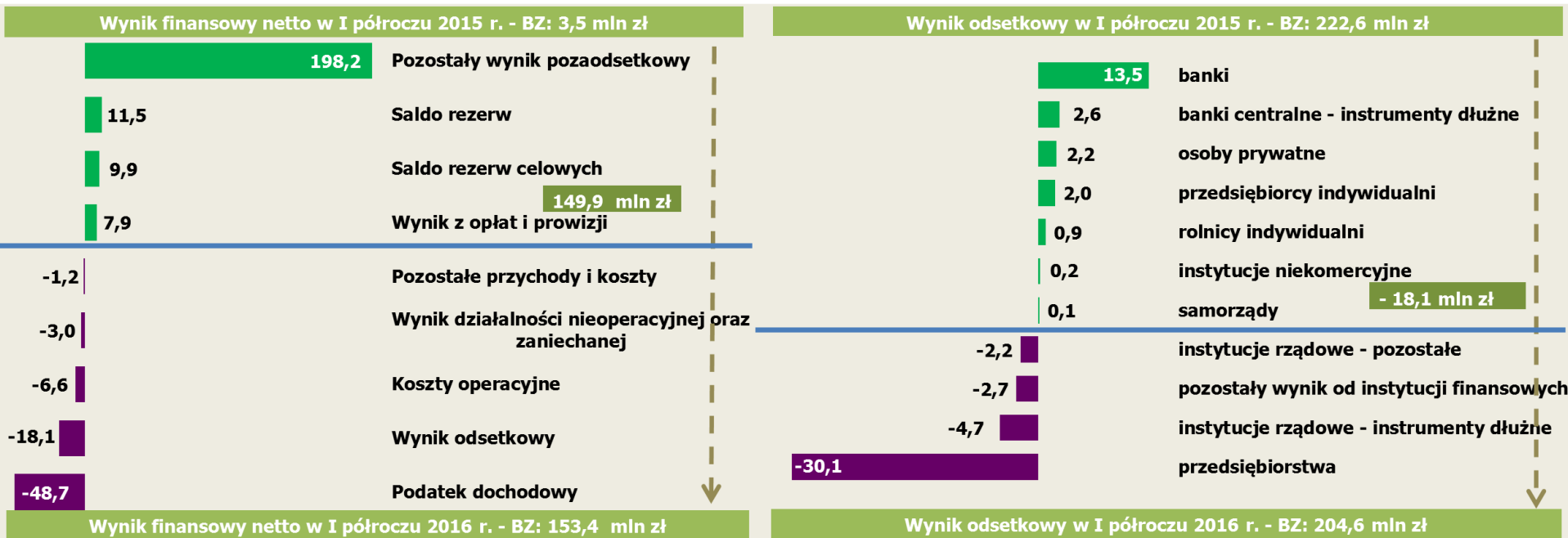

ROA, ROE oraz C/I banków spółdzielczych wg grup aktywów

Wyniki finansowe banków zrzeszających

Banki zrzeszające – rozliczenie zmian głównych składników rachunku wyników oraz wyniku odsetkowego w okresie I półrocze 2015 r. – I półrocze 2016 r.

Efektywność banków zrzeszających

ROA i ROE netto oraz C/I

